

Jaargang 4

nummer 4

eind april 2008

De Hynstebiter is de naam van de libellenwerkgroep van de Fryske Feriening foar Fjildbiologie (FFF).

Doelstellingen:

- Het stimuleren, enthousiasmeren en initiëren van libellenonderzoek in Fryslân.
- De verspreiding van libellen in Fryslân in kaart brengen.
- Coördinatie van inventarisaties en monitoring van libellen.
- Kennisoverdracht door middelen van publicaties & rapporten, excursies, cursussen en lezingen.
- Geven van beheeradviezen ter bescherming van bedreigde en kwetsbare soorten.
- Het samenstellen van een Atlas van de Friese libellen.
- Het doen van ecologisch onderzoek naar libellen in Fryslân

Algemeen:

E. Peter de Boer (tel. 06-53609123)
E-mail: e.p.de.boer@fryskegea.nl
of anax@home.nl

Website, ledenadministratie, penningmeester

E. van Hijum (tel. 0514 - 681758)
E-mail: epvanhijum@gmail.com

Nieuwsbrief

Ronald van Seijen
ronaldbonne@hotmail.com

Activiteiten:

Wyke Pronk
wykepronk1@hotmail.com

Op de website

www.hynstebiter.nl vindt u actuele informatie over libellen in Fryslân

U kunt zich aanmelden voor de email nieuwsbrief bij:
epvanhijum@gmail.com

It giet oan!

Wie de laatste dagen op pad is geweest weet het, de Vuurjuffer is al op veel plekken te zien! elk jaar is dat weer een mooi moment, de glinsterende vleugels van de eerste Vuurjuffers die opvliegen.

Dit jaar had Jan van der Heide de eer om de eerste Vuurjuffer te zien, op 16 April in het Oosterschar! Het is niet meer de gewoonte om de waarnemer bij de waarneming te noemen, maar bij dit heuglijke feit maken we natuurlijk een uitzondering. Het was de tweede Vuurjuffer die in Nederland werd waargenomen, toch wel opmerkelijk hier in het hoge noorden!

Op 22 April werd op de Blesdijkerheide een Noordse witsnuitlibel gezien, maar in tegenstelling tot de Vuurjuffer laat de rest nog even op zich wachten, al zal dat nooit lang duren.

In het Friese libellenreservaat op de Wyldemerk was het ook feest. Daar werden op 23 April maar liefst 28 huidjes van de Smaragdlibell gevonden. Tot nu toe zijn er zelfs al 115 huidjes gevonden (en tientallen uitsluitende exemplaren). Dat is een flink aantal, als je bedenkt dat er verder nog geen/weinig smaragdlibellen gezien zijn.

De eerste Winterjuffers zijn inmiddels met de voorjaarstrek begonnen! In de Wieden en Weerribben werden de eerste dieren bij het water gezien, en omdat de weken ervoor behoorlijk is gezocht (en niks gevonden) op dezelfde locaties kan de exacte dag dat de trek begon vrij betrouwbaar op 22 april gezet worden! Ook in de Lindevallei was al een winterjuffer bij het water aanwezig, jaarlijks worden hier enkele dieren

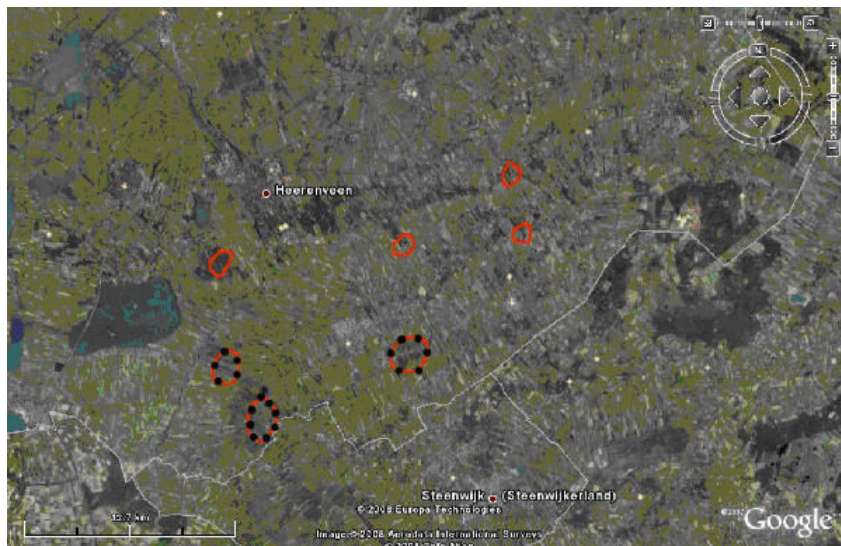

gezien. Zou het dit jaar lukken om ze op voortplanting te betrappen?

Bij Bakkeveen werd op 17 April een exemplaar gezien, en in deze omgeving zijn ze nog altijd behoorlijk zeldzaam!

Het zal nu niet lang meer duren dat er een hele serie libellen tevoorschijn komt. Een leuke soort om goed in de gaten te houden is de **Bruine korenbout**. Deze libel heeft de laatste jaren zijn best gedaan om zich uit te breiden, en dat is hier en daar aardig gelukt. Enkele jaren geleden was de soort nog beperkt tot de Lindevallei, Rottige meenthe en Brandmeer. In 2006 werden daar ook veel exemplaren en huidjes gevonden langs de Linde zelf. Langs de linde weet de soort zich nu uit te breiden, en bij de Bekhofplas werd in 2007 een nieuwe populatie ontdekt. De jaren ervoor was daar al gezocht, toen was de libel daar nog niet aanwezig. Er vlakbij, bij de Madeweg tussen de Weidebeekjuffers werd een mannetje en een eiafzettend vrouwtje gezien. Ook dit was nog niet eerder gezien terwijl deze locatie goed in de gaten wordt gehouden.

Verder zijn zwervers gezien in het Oosterschar, de Tjongerdellen, en op de Dellebuursterheide.

Rood met zwart zijn de LV, RM en Brandmeer. Rood omcirkeld zijn nieuwe vindplaatsen. De **Bruine Korenbout** staat niet bekend als goede zwerver, maar het lijkt erop dat de libel die reputatie niet waarmaakt. Let dus goed op deze soort, anders maak je vooral de mannetjes snel uit voor Platbuik of Gewone oeverlibel.

Vrouwtjes en onberijpte dieren zijn vrij goed te herkennen, en vooral te verwarren met de Viervlek of platbuik.

Onberijpt zien Bruine korenbouten er zo uit, vooral de zwarte streep op het achterlijf is opvallend. Meestal hebben de dieren ook zwarte vleugelpunten, maar niet altijd!

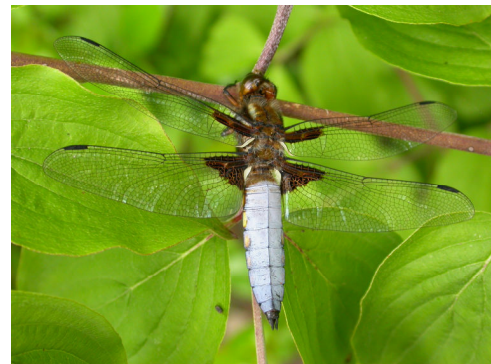
De Viervlek kan voor een leek op een Bruine korenbout lijken. De lengte streep ontbreekt, en de vier vlekjes halverwege de vleugels zijn kenmerkend voor deze libel.

De Platbuik zou voor een leek ook verwarrend kunnen zijn. ook hier weer letten op de ontbrekende lengtestreep. De platbuik heeft ook in alle vier vleugels grote basis vlekken, Bruine korenbout heeft ze alleen in de achterste vleugels!

De mannetjes van de Bruine korenbout zijn iets lastiger te herkennen. Het is echter niet het verschil met de Platbuik en Gewone oeverlibel die het lastig maken, maar vooral het veelvuldig voorkomen van beide laatstgenoemde libellen. Daardoor mis je een blauw berijpte bruine korenbout zomaar. Let bij blauw berijpte libellen vooral op de vleugelvlekken! De Bruine korenbout heeft alleen donkere vlekken in de achtervleugels!

De blauwberijpte platbuiken wijken af van de Bruine korenbout omdat ze in de voorvleugels grote donkere vlekken hebben

De gewone oeverlibel heeft helemaal geen donkere vlekken in de vleugels, let daar goed op, dan zul je ze niet snel verwarren met een Bruine korenbout.

Met deze kennis op zak pik je Bruine Korenbouten er snel uit en kom je de soort misschien op een onverwachte locatie tegen...

Voor wie nog moeite heeft met de herkenning, op de website staan deze libellen meer uitgebreid beschreven!

HERINNERING - Het ledengeld van 2008 is nog niet door iedereen betaald! Graag zsm!

Excursies 2008

17 mei Start bij Gaastmeer (De Gaastmar 165-553). Verzamelplaats: midden in het dorp om 11.00 uur. Van hieruit gaan we in groepjes van twee naar Het Grote Gaastmeer, Fluessen, Heegermeer, Idzegaasterpoel, Ringwielen en Oudegaasterbrekken. Kaarten van het gebied zijn aanwezig.

**Graag doorgeven of je komt ... in verband met aantal kaarten en (evt.) afzegging.
Excursieleider Ep van Hijum – 06-25317025 / 0514-681758**

datum	gebied	thema	cursusleider
17 mei 2008	Gaastmeer (165-553)	"hokken vullen"	Ep van Hijum
7 juni 2008	Lindevallei	Gevlekte glanslibel	Tom Jager
12 en 13 juli 2008	Terschelling	Lente- en zomersoorten	Wyke Pronk
23 augustus 2008	Bolsward e/o	"hokken vullen"	Ep van Hijum
6 september 2008	Duurswouderheide	Noordse Glazenmaker	Peter de Boer

website www.hynstebiter.nl

Wordt donateur van de Hynstebiter!

Voor €7,50 bent u al donateur van de Hynstebiter. U ondersteunt dan het libellenonderzoek in Friesland, wordt regelmatig op de hoogte gehouden van nieuwtjes, waarnemingen en activiteiten via de digitale nieuwsbrief en kan gratis deelnemen aan alle Hynstebiterexcursies en de ledenavond. Daarnaast bieden wij hulp bij determinatie, het schrijven van rapporten, begeleiding bij het doorgeven van waarnemingen, het aanvragen van inventarisatievergunningen. Uw bijdrage draagt ook bij aan het onderhoud van de website, de organisatie van het atlasproject, inventarisaties van witte gebieden en de organisatie van talloze andere activiteiten. De opgedane kennis, die door onderzoek en inventarisaties worden verkregen, zal ingezet worden om libellen en de waterrijke ecosystemen waarin zij leven, te beschermen en verbeteren. Kortom; houdt u van libellen, wilt u meedoen en op de hoogte blijven van het libellenonderzoek in Friesland; Ondersteun de Hynstebiter en wordt donateur! U kunt zich aanmelden bij: epvanhijum@gmail.com onder vermelding van "Donateur Hynstebiter" of schriftelijk / telefonisch via E. van Hijum – Buorren 8 – 8721 GP te Warns. Telefoon: 0514-681758. Giro 2865873 t.n.v. E.van Hijum – hynstebiter - te Warns. Vermeld zoveel mogelijk uw adresgegevens (lieft ook email en tel.nr). U krijgt een bevestiging van donateurschap en ontvangt dan het hele jaar automatisch onze nieuwsbrief "It Hynstebiterke".

Ronald van Seijen en Ep van Hijum

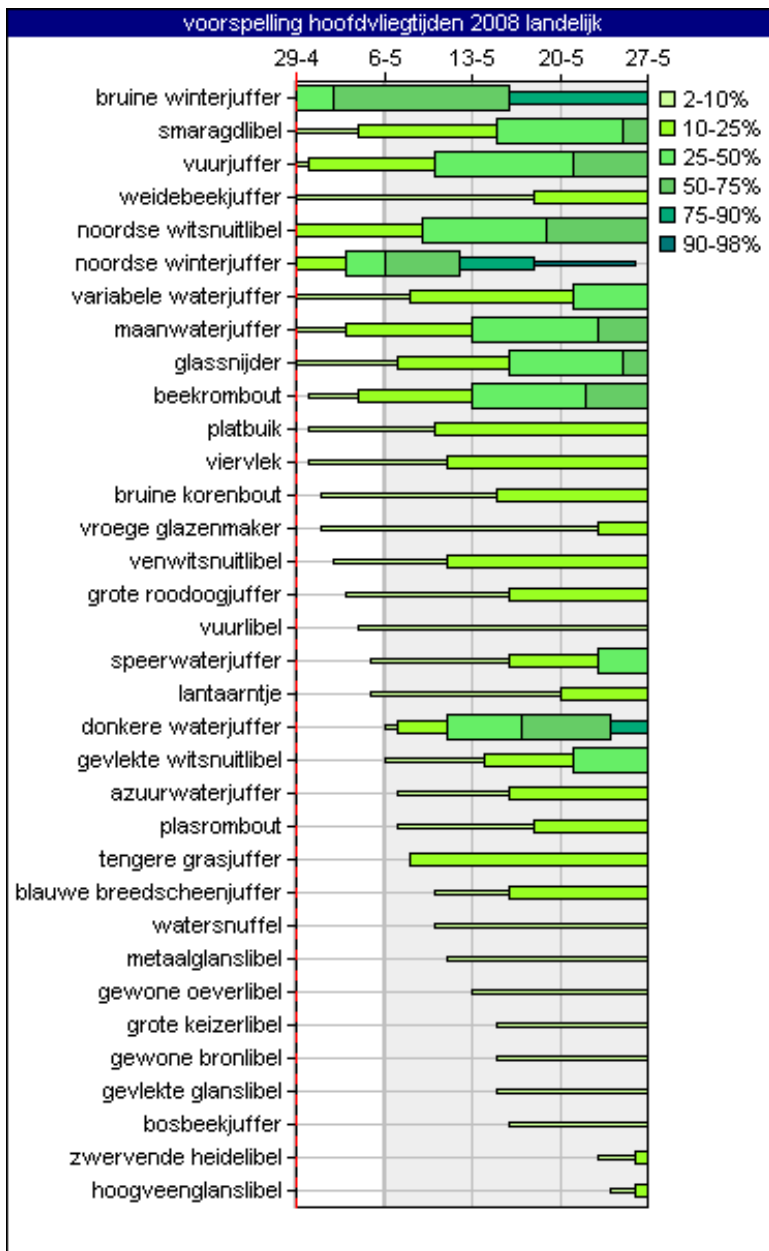

Eerste libellen van 2008 – foto's Ep van Hijum

Verwachte vliegtijden van libellen

Om libellen goed te kunnen inventariseren en monitoren, en om de nieuwsgierigheid te bevredigen, biedt De Vlinderstichting een dagelijkse voorspelling van hun vliegtijden op internet. Deze voorspelling is voor de meeste soorten gebaseerd op een negendaagse weersvoorspelling, waarbij de verwachte temperatuur wordt meegenomen in de berekeningen. Voor de andere soorten is de gemiddelde vliegtijd van de laatste 15 jaar aangehouden.

In de onderstaande figuur kunt u de voorspelling zien voor de vliegtijd van de libellen die binnenkort gaan vliegen. Per soort wordt via de tijdbalk aangegeven wanneer de hoofdvliegtijd wordt verwacht. Het eerste, smalle deel van de balk start op de dag dat wordt verwacht dat 2% van de totale generatie van die soort gevlogen heeft. Het eind van de smalle balk wordt bereikt bij 10% van de vliegtijd. De vier volgende balken staan - in steeds donkerder groen - voor resp. 10 - 25%, 25 - 50%, 50 - 75%, 75 - 90% en 90 - 98% van de vliegtijd.

Van de winterjuffers worden de overwinterende dieren als een aparte generatie gegeven en ook de zwervende heidelibellen in het voorjaar worden apart van de zomer generatie afgebeeld.

- In de piek van de vliegtijd (10 - 90%) kan een soort het best worden geteld of geïnventariseerd;
- Natuurlijk vliegen er eerder en later ook nog exemplaren van de soort, maar de massa (80% van het aantal) vliegt tijdens de piek;
- De balken geven de globale verwachtingen weer! Afwijkingen daarvan zijn helaas mogelijk, want de gemiddelde afwijking bedraagt ruim één week